

Tomislav Mišir

Svijet koji nestaje

Ruthenische Volkstracht — Ruski strój

Томислав Мишир
Швет хтори нєстава

**unutarnje korice
(prazno)**

Tomislav Mišir
Svijet koji nestaje

Томислав Мишир
Швет хтори нестава

Neka slova u rusinskom pismu

Я – JA

Є – JE

Ї – JI

Ю – JU

Щ – ŠČ

Й – J

Ь – meki znak. On omekšava suglasnike N, L, D, i T te se izgovaraju NJ, LJ, DJ i TJ.

Г – meko, grleno H, za razliku od tvrdoga X (h) i slova Г (g). Izgovor ne postoji u hrvatskome jeziku.

ДЗ – izgovor ne postoji u hrvatskome jeziku.

Tomislav Mišir – Томислав Мишир
„Svijet koji nestaje“ – „Швет хтори нестава“

Nakladnici – Видавател€
Savez Rusina Republike Hrvatske – Сојуз Русинох РГ
„Certis“ d.o.o. Cerna – „Цертис“ д.о.о. Церна

Za nakladnika – За видавателя
Dubravka Rašljanin – Дубравка Рашлянин

Glavna i odgovorna urednica – Главна и одвичательна редакторка
Vera Pavlović – Вера Павлович

Lektori – Лекторе
Marija Vulić – rusinski jezik – Мария Вулич – руски језик
Andreja Magoč – hrvatski jezik – Андреја Магоч – горватски језик

Prijepis teksta – Преписоване текста
Lesya Mudri – Леся Мудри

Recenzent – Рецензент
Nina Salatović, prof. – Нина Салатович, проф.

Računalna priprema – Копмпјутерски обробок
Željko Debeljuh – Желько Дебелюх

Tisk – Друкарња
Certis d.o.o. Cerna – Цертис д.о.о. Церна

Tiskanje potpomaže – Друковане помага
Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske
Совит за национални меншини РГ

ISBN 978-953-7767-21-1

**CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i
sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001074208**

Naklada – Тираж
300 прикладнїки – 300 primjeraka

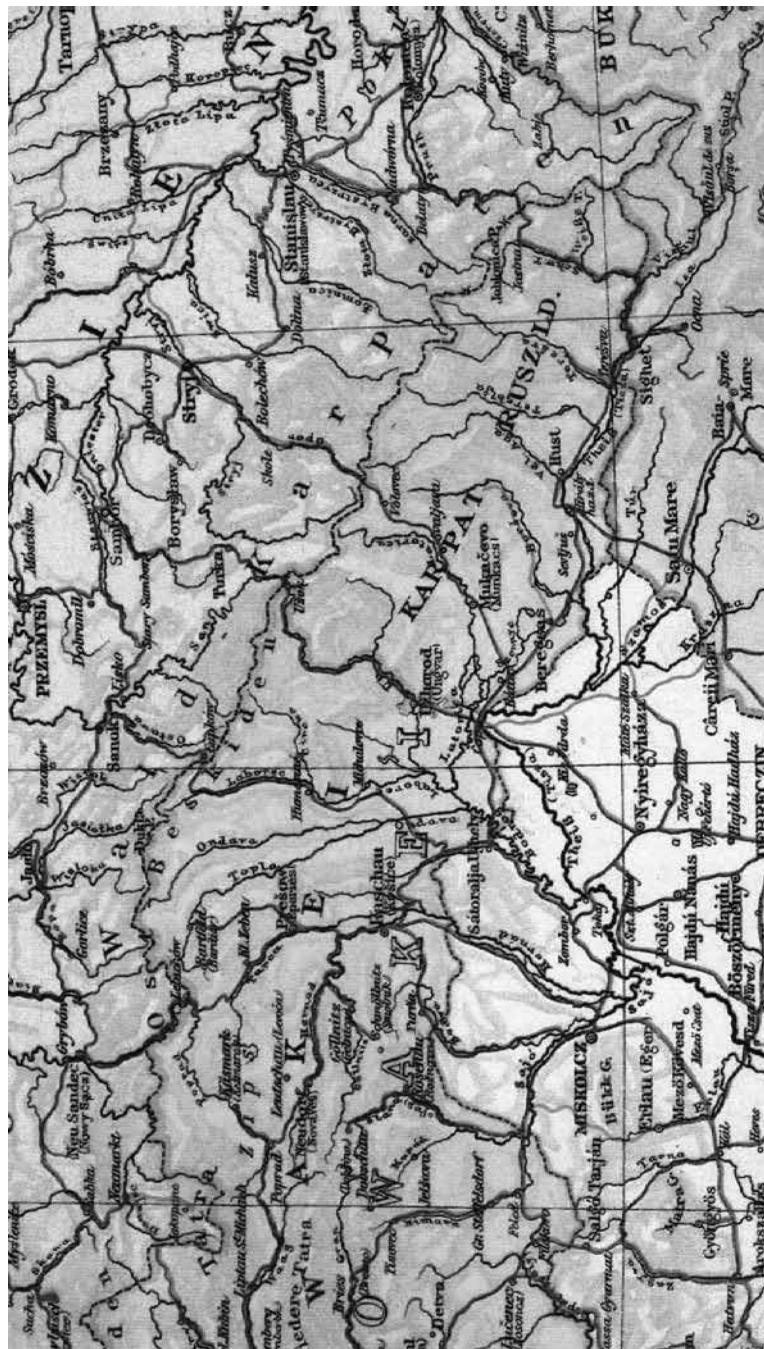
Tomislav Mišir

Svijet koji nestaje

Томислав Мишир

Швет хтори нєстава

Vukovar, 2020.
Вуковар, 2020.

Дїдове мойо зоз далєких крайох
цо сце својо косци по швеце розошали
пришли таки часи же вас споминаю
лєм гевти цо писнї о вас слухали.

Djedovi moji iz dalekih krajeva
što ste svoje kosti svijetom ostavljali
došlo je takvo vrijeme da vas se sjećaju
samo oni što su pjesme o vama slušali.

Ruthenische Volkstracht — Ruski strój

ВЛАДИКА НАЩИПАЛ ДРЕВА

BISKUP JE NACIJEPAO DRVA

Владика нащипал древа
єднай баби
хтора жила сама
и нє могла нащипац древа
себе сама
як цо Христос
скравал древо святому Осифови
най укаже приклад
каждому
християнови.

Biskup je nacijepao drva
jednoj baki
koja je živjela sama
i nije mogla nacijepati drva
sebi sama
kao što je Isus
tesao drva svetome Josipu
tako se biskup
upustio u tu pustolovinu
da dade primjer
svakome kršćaninu.

Преходзел по драже Христос
и скричал прейг' огради:
„Владико,
нє щипай древа
бо ши стари и слаби,
ти нє научел робиц
та ше претаргнєш
и буду це болїц черева!“

Prolazio je ulicom Isus
i viknuo je preko tarabe:
"Biskupe,
ne cijepaj drva
jer ti si star
i tvoje su ruke slabe...
To nisu tvoje brige,
idi u biskupiju
i čitaj svete knjige!"

Владика знал
же то нє Христово слова
але Нєчисти дух
вжал
Христово облечиво
та владика
щипал древа знова
ище баржей и вецей
най Нєчесному
будзе
цліво.

Biskup je znao
da to nisu Kristove riječi
nego da se Nečisti duh
pojavio
u Kristovoj odjeći
pa je cijepao drva
još više i jače
neka Nečastivom bude krivo
i neka plače
plače.

Кед Нечисти видзел
якей владика твардей вири
направел так
же древо одскочело
и вдерело го по костки,
по циви
бо думал же облає
як дзиви
але владика сциснул зуби
и вимодлел Вирую
як чловек хтори
Бога
люби.

Kad je Nečastivi video
kako je biskup tvrde vjere
napravio je tako
da je drvo odskočilo
i udarilo ga po cjevanici
jer je mislio da će biskup opsovati
sve svece u Raju
kad ga jako zaboli
ali biskup je stisnuo zube
izmolio Vjerovanje
i nastavio cijepati
kao čovjek
koji Boga
voli.

Видзели то паноцove
та щипали древа
хорим бабом
кажды у своёй парохиї
и замодлели их за молитви
на тим и гевтим швеце
кед ше збуду таки поддї
же паноцох буду напастовац
нечисти сили.

Vidjeli su to svećenici
pa su cijepali drva
bolesnim bakama
svaki u svojoj župi
jer to je najbolji način
da se griješnik iskupi
i molili su bakice
za njihove molitve blage
ako ih bude napastovao Nečastivi
a oni ne budu imali
snage.

До владичества
пришла свята Пречиста
и зявела ше
владиковому викарови
а владика нє был там
и кед пришол
було му жаль
чом ше нє зявела йому
владикови.

U biskupiju
je došla Majka Božja
i ukazala se
biskupovom vikaru
a biskup nije bio tamo
i kad je došao
bilo mu je žao
zašto se nije javila njemu
koji odlučuje
o svemu.

КЕД ШНІГ ЗАКРИЄ ПОЛЯ

**KAD JE SNIJEG POKRIO
POLJA I ŠUME**

Кед шніг закрыл поля и леси
мой дідо шеднул коло пеца
и позберал коло себе дзеци
та им приповедал длагоки приповедки
як то було у Австрийской войны
кед шицки войовали и шицки страцели
бо людзе були гамишни
нє було им досц свойого
и цудзе сцели.

Kad je snijeg pokrio polja i šume
moj djed je sjeo pokraj peći
i skupio pokraj sebe unuke
jer imao im je mnogo toga za reći
kako je to bilo u Prvom svjetskom ratu
gdje su svi ratovali i svi su izgubili
jer su ljudi bili lakomi
bilo im je malo svoga
i na tuđe su se polakomili.

Мой дідо вуйовал
у Австрійской войни
за австрійского цара
та австрійски цар умар
а русийского забили...
Позабивали и вояци
єдни других
але мой дідо штрелял
Русом понад главох
и остал живи.

Moj djed je ratovao
u Prvom svjetskom ratu
za austrijskog cara
pa je austrijski car umro,
a ruskoga su ubili...
Poubijali su i vojnici
jedni druge
u želji da jedni drugima
carstvo sruše
ali moj djed je pucao
Rusima iznad glava
i vratio se kući
čiste duše.

Мой дідо приповедал
як ше женел
на миклошевским кирбаю
як стари легинь на двацец и ёден рок
нє прето же мал даяку хибу
але скорей нє могол
бо бул у Австрийской войни...
Попачело ше му дзивче од петнац роки
и кед ше ёй питал чи ше ода
вона думала же є пияни
але ше ёй попачел
и одповедла
же ше опита мацери
та ю одпровадзел дому
най ше опита мацери
хтора була гдовица
зоз шесцерима дзецими на три ютра жеми
та одповедла най слуха свойо шерцо
и дзивче пошло за своїм шерцом
и остали
ёдни гладни уста меней
при мацери.

Moj djed je pričao
kako se on ženio
na kirbaju u Mikluševcima
kao stari momak od dvadeset i jedne godine
ne zato što je imao neku manu
nego zato što prije nije mogao
jer je bio u Prvom svjetskom ratu...
Svidjela mu se jedna djevojka
od petnaest godina
i kad ju je pitao hoće li se udati
ona je mislila da je pijan
ali i on se njoj svidio
i rekla je da će pitati mamu
pa ju je otpratio kući
da pita mamu
a majka je bila udovica
sa šestero djece na tri jutara zemlje
pa joj je rekla neka sluša svoje srce
i djevojka je poslušala savjet svoje
mame
i pošla kamo je srce zove
a kod mame su ostala
jedna gladna usta manje.

Дзивче дало легиньови заруцоваячку
най ю однеше своёй мацери
бо ей заруцоваячка
вешей не будзе требац
бо вешей не будзе
ходзиц на прадки вечарами
так най легиньова мац
як гдовица зоз Першай шветовей войни
може исц спитац дзивку
гу другей гдовици
и най обидва буду
задовольни.

Djevojka je dala momku
debelu vunenu maramu
koju je zabacivala preko leđa
kad je išla večerima
na prelo
jer se obećala
svom budućem mužu
i više neće ići
večerima
u selo.

Кед ше мой дідо оженєл
вон спал зоз жену у хліве
медзи коньми и кравами
так же би нашо млади
були сами
и най нє шпя у хижі
медзи другима
хлопами
и женами.

Kad se moj djed oženio
on je spavao sa ženom u štali
među konjima i kravama
tako da naši mladenci
budu sami
noćima
i da ne spavaju u kući
među drugim
muškarcima
i ženama.

После Першай швейцарской войны
барзы крадли кони из хлеба
док людзе спали
так же им копыта
до рендох закруцали
и выведли из хлеба
док людзе спали
та хтошка мушел
спац у хлебе
а вец лепше най шля молоди
а не стари.

Poslije Prvog svjetskog rata
jako su krali konje iz štala
dok su ljudi spavali
tako da su im kopita
u krpe zamotali
i izveli iz štale
dok su ljudi spavali
pa je netko morao
spavati u štali
a onda je bolje da spavaju mladi
a ne stari.

Кед ше моя баба одала
як млада нёвеста
ютредзень после свадзби
стала на дворе
и швекри ше питала:
„Мамо, яки то чловек
ходзи по нашей загради?“
А швекра одповедала:
„Ша то твой Михал,
вчера ши ше за ньго одала.“
А моя баба як млада нёвеста
подумала:
„Ша я ше за краснога легиня одала,
гү мне вше приходзел
поприберани,
а тот чловек у загради
у старых згужваних шматох
поплатані.“

Kad se moja baka udala
kao mlada snaha
sutradan poslije svadbe
stajala je na dvorištu
i svekrvu je pitala:
“Mama, kakav to čovjek
hoda po našem vrtu?”
A svekrva je odgovorila:
“Pa to je tvoj Mihal,
jučer si se za njega udala.”
A moja baka je kao mlada snaha
pomislila:
“Pa ja sam se za lijepog
momka udala,
k meni je uvijek dolazio
dotjeran,
a ovaj čovjek u bašći
je u staroj zgužvanoj odjeći
pokrpan.”

Кед мой дїдо бул млади и худобни
вон ишол на кугларню
але н€ пил
бо н€ мал од чого
а любел ше куглац
зоз газдами
бо газдове пили и куглали
и бабки
н€ валяли.

Kad je moj djed bio mlad i siromašan
on je išao na kuglanu
ali nije pio
jer nije imao od čega
a volio je kuglati
s gazdama
jer oni su kuglali i pili
i čunjeve nisu
rušili.

Еден чловек вше трацел на картох
та думал же го поспреведали
и пришол ше питац мойому дїдови
як старому картошови
що треба робиц най добиє
и мой дїдо му гварел
най ше побие.

Jedan čovjek je uvijek
gubio na kartama
pa je pomislio da ga varaju
i došao je pitati moga djeda
kao starog kartaša
što treba činiti pa da dobije
i moj djed ga je posavjetovao
neka se pobije.

Дідо му розтолковал
як спреведзкоше на картох спреведаю
и розповед му на ўсі мяркує
та их чловек наисце влапел
як спреведаю
и ўдному розбил нос,
а другому главу,
а веџ скочели ішче троме
и били го з фляшу по главі...
Чловек тельо добил
же ледво принесол дому
и кед оздравел
пришол подзековац
дідови
мойому.

Djed mu je rastumačio
kako varalice na kartama varaju
i rekao je na što mora paziti
i čovjek ih je zaista uhvatio
kako ga varaju
i jednove je razbio nos,
a drugome glavu,
a onda su skočila još trojica
i tukla ga bocom po glavi...
Čovjek je toliko dobio
da je jedva donio domu svome
a kad je ozdravio
došao je zahvaliti
djedu
mome.

Мой дідо знал кеды умре
и пошол ше одпитац и пообочковац
зоз сущедами
и замодліц их
най му пребача грихи,
а вец задовольни
пришол свойому дому
поцихи
лєгнул до посцелі
и замодлел Бога за благу шмерц,
а Бог му вилял крев до глави
та випатрало
же дідо швидко умре
але шицки ше за діда
барз модлєли
на Служби давали
и споведали
а дідо нє могол умрец
док молитви нє престали
а вец придал жеми
свойо витрапене цело
и пошол гу Богови
кед зажадал пойсц
як ше йому сцело.

Moj djed je znao kada će umrijeti
i pošao se oprostiti i izljubiti se
sa susjedima
i zamolio ih je
da mu oproste grijeha
a onda je zadovoljan
došao svojoj kući
potihom
legao u krevet
i zamolio Boga
za blagu smrt
a Bog mu je izlio
krv u mozak
pa je izgledalo
da će djed brzo umrijeti
ali svi su se za djeda
jako molili
na mise davali
i isповједали
a djed nije mogao umrijeti
dok molitve nisu prestale
a onda je predao zemlji
svoje ispaćeno tijelo
i otišao je Bogu
kad je zaželio otići
kad mu se htjelo.

Мой дідо вецей нє шпи
зоз жену на хліве
але на теметове на концу валала
прияц плацу за своёю дїла
Божа их рука поволала.

Moj djed više ne spava
sa ženom u štali
nego na groblju na kraju sela
Božja ih ruka sebi pozvala
primiti plaću za svoja djela.

Я верим же мой дїдо нєшка у Раю
бо любел конї и любел людзох
гоч людзе то и нє заслужели
кед пошол орац
попрагал конї до плуга
а веџ клекнул
и вимодлєл Оченаш
а потим шпивал за плугом
як ше двойо младих
любели.

Ja vjerujem da je moj djed danas u Raju
jer volio je konje i volio je ljude
makar to ljudi nisu ni zaslužili
kad je pošao orati
upregnuo je konje u plug
a onda je kleknuo
i izmolio Očenaš
a zatim je pjevao za plugom
kako su se dvoje mladih
voljeli.

КЕД МОЯ ШЕСТРИЧКА БУЛА МАЛА

KAD JE MOJA SESTRICA BILA MALA

Кед моя шестричка була мала
баба ёй направела
бабку зоз чутки
так же вжала
єдну билу рендочку
преруцела ю прейг чутки
и зоз волну коло карку
и з другу волну коло пасу
завязала
а вецка зоз тинтиблайом
тинтовим клайбасом
очи
нос
уста
уха
оберва
нарисовала...
Моя шестричка ше барз
радовала
а вец баба ище вжала
клоча и власи од чутки кукурици
и тоти власи коло глави
завязала
так же бабка випатрала
як права
и шестричка ше нє могла
начудовац
такей краси
та бабку облапяла
бочкила
гласкала
мено ёй дала
и спац
укладала

Kad je moja sestrica bila mala
baka joj je napravila
bebu od okomine kukuruznog klipa
tako što je uzela
bijelu krpicu
prebacila ju je preko okomine
i s vunom oko vrata
i drugom vunom oko pasa
zavezala
a onda je tintiblajem
tintenom drvenom olovkom
oči
nos
usta
uhu
obrve
nacrtala...

Moja sestrica se jako radovala
a onda je baka još uzela
malo češljane konoplje
i vlasi od klipa kukuruza
i oko glave ih je
kao kosu
zavezala
tako da je beba izgledala
kao prava
i sestrica se nije mogla načuditi
takvoj ljepoti
pa je bebu grlila
ljubila
gladila
ime joj je dala
i na spavanje
je spremila

и пред спаньом
як дзецку ёй писнї
шпивала.

i prije spavanja
kao djetetu joj
pjesme pjevala.

Кед моя шестричка
дакус подросла
оцец ёй купел
гумову бабку
кед ю прицишнеш
а вона писка
але то уж були
иншаки
бависка.

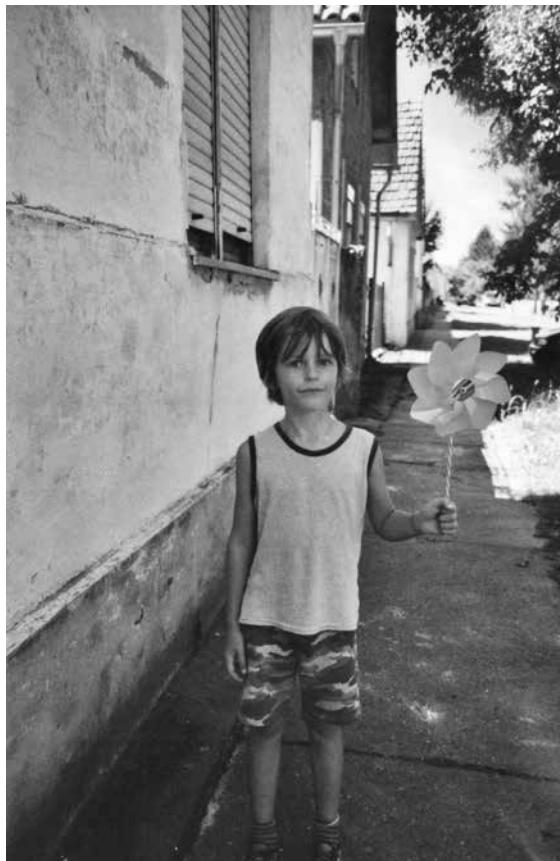

Kad je moja sestrica
malo narasla
tata joj je kupio
gumenu bebu
kad si je stisnuo
ona je pištala
ali sestrica se s njom
drukčije
igrala.

**ДЗЕЦКО НА КИРБАЮ
КУПЕЛО ФУРКАДЛО**

**DIJETE JE NA KIRBAJU
KUPILO IGRAČKU U OBLIKU
VJETRENJAČE NA ŠTAPU**

Дзецко на кирбаю
купело фуркадло
и бегало зоз нім
щешліве
як ше фуркадло обращацо
а вец ше дзецко
пошпоцело и спадло,
фуркадло ше потаргало,
а дзецко
плакало.

Dijete je na kirbaju
kupilo igračku
u obliku vjetrenjače na štapu
kad trčiš s njom,
a ona se okreće,
dijete je trčalo s igračkom
i blistalo od sreće,
a onda je dijete palo,
igračka se slomila,
a dijete plakalo.

Хлапцы обрацали
коловрат на кирбаю
при верху на дескох
поскладаних доокола
пейц раз
а вец ше
раз вожели
була то велька радосц
за тих хлапцох
и за гевтих
що ше вожели
и заплацели.

Dječaci su okretali
ringišpil na kirbaju
pri vrhu na daskama
složenim u krug
pet puta
a onda su se
jednom vozili
bila je to velika radost
za te dječake
i za one
koji su
platili.

Дзеци пробовали
спреведнүц бабу
але ше им не удало
бо бабу уж велї
поспреведали
баба ше лем
благо ошмихла
и погласкала их
по глави.

Djeca su pokušala
prevariti baku
ali to im nije uspjelo
jer baku su već mnogi
izvarali
baka se samo
blago osmjehnula
i pogladila ih je
po glavi.

Бавел сом на мали ғоли
зоз своім унуком
та сом страцел
бо унук младши
швидши
и швидше бега...
Прето сом го поволал
бавиц шах
и знова сом страцел
бо я мам склерозу
а унук нє ма
и думки му швидше лєтаю...
А я нє любим трациц
та сом го поволал
на змаган€ у кугланю
але и то ми пошло наруби
так же после шицкого
остало нєясне
чи унук лєпше бави
чи дїдо унука
люби.

Igraо sam na male golove
sa svojim unukom
pa sam izgubio
jer je unuk mlađi
okretniji
i brže trči...
A ja mislio da sam pametniji
pa sam ga pozvao igrati šah
i opet sam izgubio
jer ja imam sklerozu
a unuk nema
i misli mu brže lete...
A ja ne volim gubiti
pa sam pozvao
svoje dijete
na natjecanje u kuglanju
i opet sam izgubio
jer meni drhte ruke
pa je unuk bio bolji
tako da je poslije svega
ostalo nejasno
igra li unuk bolje
ili djed unuka voli.

НА КРИЖНЕЙ ДРАГИ

NA RASKRIŽJU

На крижней драги
босорки шпивали
и танцвали
кажды вечар
зоблечени
шицки слухали
тоти писнї
але ніхто нє видзел
тоти жени.

Na raskrižju
vještice su pjevale
i plesale
svaku večer
bez odjeće
obnažene
svi su slušali
te pjesme
ali nitko nije video
te žene.

Од ёдней газдинї
босорки украдли
ожог и метлу
и на нёх шедали
ноцами
без мешаца
и зоз совами
по дворе гучали
як да шмерц доволовали
а дзеци сcekали
гу своїм мацером
и твари им до фартухох
скривали.

Od jedne gazdarice
vještice su ukrale
dugi drveni žarač za krušnu peć
i metlu
i na njima su jahale
u noćima
bez mjesecine
i sa sovama
po dvorištu su hučale
kao da su smrt dozivale
a djeca su bježala
svojim majkama
i lica pregačom
prekrivala.

За тоту жену ше приповедало
же танцує у коле
з босорками
кед ценки мешачок
швици на нёбе
на крижней драги
ноцами
и гуторели
же ёй витор
дзвигнул сукню
на крижней драги,
а вона ше шмеяла
як шалена...
но модлім вас чи то у шоре
и хтора би то жена...
у тим
одразу задул
и загучал
моцни витор
и почал обрацац прах
на месце доокола
на крижней драги
и дзвигал прах до висока
доокола
як цо ше на месце
крутила обраца у води...
лём ёден чловек
ше нё злскол
и руцел нож до штредку
того форгова
и нёодлуга
тото збуванё
престало
а тоту жену

Za tu ženu se pričalo
da pleše u kolu
s vješticama
kad tanak mjesec
svijetli na nebu
na raskrižju
noćima
i pričali su
da joj je vjetar
dignuo suknu
na raskrižju
a ona se kao luda
smijala...
no molim vas
je li to u redu
i koja bi to žena...
u taj čas
odjednom je zapuhao
i zahučao
snažan vjetar
i počeo je okretati prašinu
na mjestu u krug
na raskrižju
i dizati prašinu visoko
u vis naokolo
kao što se na mjestu
okreće vir u vodi...
samo jedan čovjek
se nije uplašio
nego je bacio nož u središte
toga vira
i malo potom taj događaj
je prestao
a ovu ženu

людзе ютредзенъ видзели
же ма на твари рану
од ножа гевтого
на крижней драги
до праху
рученого.

ljudi su sutra vidjeli
kako ima ozljedu na licu
od onog noža
na raskrižju
bačenog u sredinu
toga vrtloga
na raskrižju.

Една жена
мала чловека
гу хторому
босорки приходзели
до посцелії
кед вона вистата
сладко заспала,
та по нім скакали,
врещали и паратовали
як шалені,
була то велька незлагода
и чловекови
и жени.

Jedna žena
imala je muža
kod kojega su
vještice dolazile
u krevet
kad je ona umorna
slatko zaspala
pa su po njemu skakale
vrištale
i zlostavljale ga
kao lude
a mužu i ženi
bilo je vrlo neugodno
ali nisu ništa mogli
i pustili su
neka bude
kako bude.

Нашо стари гуторели
же ше треба вше прежегнац
кед идзеш прейг' крижней драги
бо вона место
дзе ше драги укрижую
як криж од драгох направени
а чорт мержи криж
и люби по нїм гажиц
и на тим месце
заводзиц жени
облесно им бешедовац
и доокола з нїма
танцовац
и ти нїгда не знаш
цо вони думали
и дзе босорки коло
танцовали
цо зохабели
и яку ци чкоду
порихтали
кед ноцами
на крижней драги
танцовали.

Naši stari su govorili
kako se treba uvijek prekrižiti
kad ideš preko raskrižja
jer raskrižje je mjesto
u obliku križa
gdje se križaju dva puta
a āavo mrzi križ
i voli po njemu gaziti
i na tomu mjestu
zavoditi žene
lijepo im pričati
plesati s njima u kolu
činiti radnje nedopuštene
i vrijedati Božju volju
i ti nikada ne znaš
gdje su vještice kolo igrale
u noćima bez mjesečine
i gdje su ostavile svoje čine
da na njih nagaziš
kad ideš preko raskrižja
a nisi se prekrižio
da te ne spopadnu zle sile.

ДРАЖКИ ДЗЕЦИНСТВА

STAZE DJETINJSTVA

У глухих ноцох
кед ме осаменосц найдзе и облапи
зоз своїма мегкима руками
вона ми почнє цихо шептац
давно виприповедани
и вислухани
моїх педкох позабувани здогадованя
у глухих ноцох
зоз глїбини
вичиряю давно забути часци мнє
у глухих ноцох
на моїх предкох
забути
здогадованя.

U gluhim noćima
kada me nađe i pohodi me osama
i zagrli me svojim mekim rukama
ona mi počne tiho i nježno šaptati
davna kazivanja
i davno čuvena
od mrtvih ljudi zaboravljena sjećanja
u gluhim noćima
iz dubine izranja
davno zaboravljeni dio mene
u gluhim noćima
u osami
uspomene.

Познал сом людзох
хтори за Крачун
попили дакус вина
славели Бога
и шпивали писнї животу
бо кед би наприклад
Бога нє було
кому би подзековали
за красоту.

Poznavao sam ljude
koji su za Božić
popili malo vina
slavili Boga
i pjevali pjesme životu
jer na primjer
ako Boga ne bi bilo
kome bi zahvalili za ljepotu.

Мойо думки
пошли до бока
узка им драга широка.
По польох дзецинства
вони лётаю
боси дзецински ноги
ходза за дїдом
по мегкей бразди
дїдо оре и шпива
пах яри
тащки шпиваю
жаби зоз риту
ше гласаю.

Moje misli
otišle su sa strane
uske su im staze
darovane.
Po poljima djetinjstva
one lete
bose dječje noge
hodaju za djedom
po mekoj brazdi
djed ore i pjeva
miris proljeća
ptice pjevaju
žabe iz rita se glasaju.

Дідо учел унука орац
и унук направел басовку
та дідо толковал унукови:
„Конь мудрейши од человека
и не треба зацаговац
деплови.“

Djed je učio unuka orati
i plug se izbacio unuku iz brazde
a djed je podučio unuka
kako je konj pametniji od čovjeka
i kako ne treba zatezati
uzde.

Мотички од парачого плуга
ше ощербели
та их дідо знял
и однессол до коваля
най их зогреє на огню
и прекує
и после того
мотички сами робели
и фольовку, лободу, дудву
сцинали...
дідо тримал плуг
а унук водзел коня
и їх двоме писню
зашпивали...

Motičice od paraćeg pluga
su otupjele
pa ih je djed odnio kovaču
da ih na vatri ugrije
i prekuje
i poslije toga
motičice su
svu travu rezale
pa su se djed i unuk veselili
unuk je vodio konja
a djed je držao plug
i zajedno su lijepo pjesme
o ljubavi
pjevali.

Розцаговали зме галов
по бари
же бизме риби
налапали
але риби до галова
нє сцели
посцекали
як да знали
лєм нам ше пиялки
на ноги налапали
и крев нам
випивали.

Vukli smo mrežu preko bare
da bismo riba nahvatali
ali ribe
su pobjegle
kao da su znale
samo su nam se pijavice
na noge nahvatale
i krv nam
ispijale.

Кобула осталася
и не могла веций
цагац плуг
та же би не здохла
и людзе чкоду не мали
предали ю Италиянам
до салами...
Дзеци були барз смутни
и плакали за кобулу
бо ше здогадовали
як их цагала на кочу
дильзовами.

Kobila je ostarjela
i nije više mogla
vući plug
pa da ne bi crknula
i da ljudi ne bi imali štetu
prodali su je Talijanima
u salamu...
i kad su je odvodili
djeca su za njom išla
i plakala
jer su kobilu voljela
i jer su se sjećala
kako ih je kobila vukla
poljskim puteljcima
u taljigama.

**ЕСТ ХЛОПОХ ХТОРИ
ЛЮБЯ ТЛУСТИ ЖЕНИ**

**IMA MUŠKARACA KOJI
VOLE DEBELE ŽENE**

Ест хлопох
хтори любя тлусты жени
моцни су у роботи
маш их дзе погласкац
и вони знаю
добре увариц
добре поцешиц
и найлепши су газдинї
у нашим
краю.

Postoje muškarci
koji vole debele žene
jer su snažne u poslu
imaš ih gdje pogladiti
i one znaju
dobro kuhati
dobro utješiti
i najbolje su gazdarice
u našem
kraju.

Ест жени
хтори любя брухатих
бо у нїх ше
добре вари и добре жие
вони не бегаю
за другима женами
и до нїх можеш мац
довириє.

Ima žena
koje vole trbonje
jer kod njih se
dobro kuha i dobro živi
oni ne jure
za drugim ženama
i u njih možeš imati povjerenja
ma gdje god
bili.

Жена загрубла
тей жими
нє було роботи на полю
та газда робел коло дому
и коло газдинї
та жена загрубла
тей жими.

Žena je ostala u drugom stanju
te zime
nije bilo posla na polju
pa je gazda radio oko kuće
i oko žene
tijekom godine zapostavljene
i sada je gazdarica došla
na svoje grane
rodit će dijete kada bude toplo
u ljetne dane.

ГАЗДИНЯ ИШЛА КАРМИЦ ШВИНІ

GAZDARICA JE IŠLA HRANITI SVINJE

Газдиня ишла кармиц швині
и видзела патканя у валове
як ё кукурици
та ше злекла
щошка обала
и сцекла.

И паткань сцекол
бо ше злекол
од газдині
що ше то збува
зачудовано
патрели швині.

И швині раздумовали
у своєй швінській главі
чом шицки таки нєшешліви
кед Бог добри
ест места за каждого
и шицким дава
поживи.

Gazdarica je išla hraniti svinje
i vidjela je štakora u valovu
kako jede kukuruz
pa se uplašila, vrisnula
nešto je opsovala i pobjegla
i štakor se uplašio od gazdarice
kada je video
njezino uplašeno lice,
što se to zbiva
čudile su se gice.
I svinje su razmišljale
u svojim svinjskim glavama
zašto su svi tako nesretni
kada je Bog dobar
i svakome daje
po zaslugama.

Патканьови було барз жаль
бо любел газдиню
хтора го кармела роками
з одрутками
од єдла
и отрубами
кед их давала швиньом
та ше наєдли
и патканї.

Štakoru je bilo jako žao
jer je volio gazdaricu
i bio joj je zahvalan
jer je gazdarica hranila njegovu mamu
kada je sisao majčino mlijeko
u ono davno vrijeme daleko...
ona je i njega hranila godinama
otpacima od jela
i mekinjama
kad ih je davala
svinjama.

Шицки паткані ў сущедстве
ишли здохнуц до ёдней хижі
дзе ніхто нє бива...

Паткань ци
таки жвир
хтори глєда свой мир
кед умера
и най му ніхто
нє допива.

Svi štakori u susjedstvu
išli su crknuti u jednu kuću
gdje nitko ne živi
štakor ti je
takva zvijer
koja traži svoj mir
kada umire
on želi umrijeti sabran
u tišini.

Роздумовал паткань о своім живоце
и на хторим пойдзе остало
кельо кукурици
хто ше будзе старац за його дзеци
и чом газдиня врещала
кед го збачела
док виходзела
зоз пиньвици.

Razmišljaо je štakor o svome životu
i na kojemу tavanu je ostalo
koliko kukuruza
tko će se brinuti za njegovu djecu
i zašto je vrištala gazdarica
kad ga je opazila
kod podrumskih
stепеница.

Була яр
и гади вишли зоз дзигох
и сплётли ше до клубка
же би ше зограли
бо мали свадзбу
приведли младу
и шицки ю вёдно
обочкали.

А веџ млада
пременела скору
най ей нє будзе цесна
кед ше найдзе
у другим шоре.

Bilo je proljeće
i zmije su izišle
iz svojih rupa
i splele se u klupko
da se ugriju
u osjećaju zajedništva
da bi proslavili
dolazak proljeća
jer su imali svatove
i doveli mladu
i svi su je zajedno izljubili.

Винчал их стари груби гад
зоз коруну на глави
було то святочно
и гади глави
подзвигали
и стари гад им зажадал
велї млади гади
най мирно одрастаю
у тим черяку
и гущави.

Vjenčala ih je stara debela zmija
s krunom na vrhu glave
bilo je to svečano
i zmije su glave
podizale
i stara debela zmija
s krunom na vrhu glave
im je zaželjela
mnogo sretnih godina
i mnogo malih zmija
neka sretno
i u miru odrastaju
u toj šikari i gustišu
na rubu bare.

У ЗАДРУГИ

U ZADRUZI

Чловек хтори бул задлужени
кармиц задружнога буяка
краднул поживу
и кармел свою швиню
бо думал же ше буякови
од тей поживи вяка
та швинї утили
и постали барз живи
а буяк препадал з дня на дзень
и не могол робиц свою роботу
як добри задругар
та задружни одбор зашедал
и буяка предали
Италияном до салами
а человек хтори краднул поживу
остал жиц медзи нами.

Čovjek koji je bio zadužen
hraniti zadružnoga bika
krao je bikovu hranu
i hranio je svoje svinje
pa su svinje
postale jako žive
i skakale su jedna na drugu
a bik je propadao
iz dana u dan sve više
sušio se i kopnio
kao voćka bez kiše
i nije mogao raditi svoj posao
za zadrugu
kao dobar zadrugar...
Zasjedao je zadružni odbor
kroz više dana
jer bio je to nezapamćen primjer
u ostalim zadrugama
pa su bika prodali
Talijanima u salamu
a čovjek koji je krao hranu
ostao je živjeti
među nama.

У пастухарнї
нагваряли єдного гачура:
„Гайде пробуй...
патри як други гачури.
Гайде пробуй...
могло би то буц добрє.
Можеш ти...
Можеш ти!
Алє вон нє мал волї.
А цо можеш?
Жвир то.
И при нїм то
цалком іншак
як при чловекови.

U konjušnici
su nagovarali
jednoga ždrijepca:
"Hajde probaj... pokušaj...
gleđaj kako drugi ždrijepci
Hajde probaj...
moglo bi to biti dobro.
Možeš ti...
Možeš ti, ali on nije imao volje
probati.
A što možeš?
Životinja je to.
I kod njega je to
sasvim drukčije
nego kad čovjeka
strast
uhvati.

Бул ёден вайчак
хтори нє сцел скакац на кобули,
але скакал на вайчакох,
та ше людзе чудовали
чи е нє шалёни
кед е таки.

Bio je jedan ždrijebac
koji nije htio skakati na kobile
nego je skakao na ždrijepce
pa su se ljudi čudili
kakva je to luda
i rekli su
da bi mu trebalo
odrezati
muda.

ОБЛЄСНА ДЗИВКА

UMILJATA DJEVOJKA

Облесна дзивка
може вельо посцигнуц
медзи хлапцами
бо хлапцы любя
кед ше их погласка
зоз словами.

Umiljata djevojka
može mnogo postići
među momcima
jer momci vole
kada ih se pogladi
riječima.

Любел сцискац дзивки у танцу
та мацери дзивком наказали
най з нім нє танцую
але дзивки и далей
танцвали.

Volio je stiskati cure u plesu
i majke su kćerima dokazivale
neka s njim ne plešu
ali cure su i dalje plesale.

Кед танцовал зоз дзивками
вон цошка шептал дзивком на ухо
и дзивки ше задовольно ошміховали
цо то себе шептали
мацери нї́гда нє дознали
лєм роздумовали
же им близовно нє шептал
дацо побожне
бо би ше вец
нє ошміховали.

Kad je plesao s djevojkama
on im je nešto šaptao na uho
i djevojke su se zadovoljno
osmjejhivale
što su si šaptali
majke nisu nikada
doznale
samo su razmišljale
sigurno im nije šaptao
nešto pobožno
jer onda se ne bi
osmjejhivale.

Облапел ю и пошептал ёй
цошка на ухо,
а вона ше
досц розпущено
шмеяла
и людзе ше чудовали
цо ёй пошептал
чи же ю люби
чи дацо спроста
чи єдно и друге
то людзе нї́гда
нє дознали.

Zagrlio ju je
i šaputao joj je
nešto na uho
a ona se
dosta raskalašeno
smijala
i ljudi su se čudili
što joj je šaputao
je li da je voli
ili nešto vulgarno
ili jedno i drugo
ili nešto treće
to nitko nikada
doznačiti
neće.

Бизовно же ёй нє пошептал
дацо побожне
бо таки ствари
ше нє шептаю
але гласно гуторя
най чловек випаднє
шорови и чесни
и най людзе о нїм
крашнє
приповедаю.

Sigurno joj nije šaputao
nešto pobožno
jer takve stvari
se ne šapuću
nego govore glasno
da čovjeku ispadne
pošteno
i jasno.

Кед би ше ёй питали
вона би то знала
але би им сциганела
а людзе то знали
та ше ёй анї
нє питали.

Da su nju pitali
ona bi to znala
ali bi im slagala
a ljudi su to znali
pa je nisu
ni pitali.

Кед остался и ошкантавел
нє було му вецей
до танцования
але док шкінталь зоз палічку
приходзели му красни
здогадована.

Kad je ostario i ošepavio
nije mu više bilo
do plesanja
ali dok je šepao sa štapom
dolazila su mu na pamet
lijepa
sjećanja.

Преходзели по дворе
дідо и палічка
и дідо теди
видзел пред собу
як ше му у танцу ошмихую
гевти червени
лічка.

Prolazili su dvorištem
djed i njegova palica
poštupalica
i u toj prilici
djed je vidio
kako mu se u plesu osmjejuju
ona prekrasna
lica.

**ЕДНА КРАСНА ДЗИВКА
БЛЯДА УТВАРИ**

**JEDNA LIJEGA DJEVOJKA
BLIJEDA U LICU**

Една красна дзивка
бляда у твари
вошла до апатики
купиц фарбидла
най ю не огваряю
же хорує
од єфтики.

Jedna lijepa djevojka
blijeda lica
ušla je u ljekarnu
kupiti rumenila za obraze
da nju ne ogovaraju
kako je tuberkulozna
ljepotica.

Дзивка ишла гладна до церкви
бо сцела исц на причасц
та за ню приповедали
же нє зна шора
бо вишла зоз церкви
бо ей пришло мло
кед почувствовала пах ладана
под час наказования
кед паноцец наказовал
як и нєшка
дябол дїлую медзи нами
и як иснью людзе
хторим шмердза Боже слово
и пах ладана
а вона праве теди
вишла зоз церкви
бо ей пришло мло
можебуц
праве од того.

Djevojka je išla gladna u crkvu
da može ići na pričest
pa su za nju pričali
kako nije u redu
kako ne zna reda
ili je možda u drugom stanju
jer joj je došlo slabo
pa je izišla iz crkve
kad je osjetila miris tamjana
baš kad je svećenik propovijedao
kako i danas đavo djeluje među nama
i kako postoje ljudi
kojima smrde Božje riječi
i miris tamjana
a ona je baš tada
izišla iz crkve
na sablazan
svima nama.

Тоту дзивку видзели
кед виходзела зоз шпиталю
застарана
трымала ше за брух
и випатрала боляцо...
е... тераz...
то можебуц нїч
а можебуц дацо
нїхто нє знал
цо ёй було
прецо там ишла
и цо там робела
ёй мац гуторела
же ше щемерела.

Tu djevojku su vidjeli
kako izlazi iz bolnice
zabrinuta
držala se za trbuh
i izgledalo je bolno
ono njezino lice...
e... sada...
to može biti ništa
a može biti nešto
nitko nije znao
što joj je bilo
i što je tamo radila
tek njezina majka
je govorila
kako je nešto pojela
i grčeve u trbuhu
dobila.

Дзивка ше одпитовала
од своей мацери
и плакала
бо не знала
что ю обчекує
чи швекра будзе
додня рано лярмац
и кричац на ню
най дораз става
и чом ленствує.

Kćerka se opraštala
od svoje mame
i plakala
jer nije znala
što ju očekuje
i hoće li svekrva
u ranu zoru
vikati na nju
kako je lijena
i zašto se ne diže
k'o prava žena.

Два млади нёвести
нёодлуга як ше одали
до ёдного обисца
нё ставали рано
на штири годзин
як други людзе
але ше зоз своёма хлопами
аж до пейцох
у посцелі розцаговали...
Швекра их пущела
и нёч нё гуторела
але перша баба у сушедстве
то обачела
та станула
рано на штири годзин
и на драже позаметала
же би нёвести поганьбела
так най людзе видза
кед иду на полью
же у нёй позаметане
а у сушеда
нёвести лёнствую
и лёсце на дражки
нападане.
И кед на драже позаметала
баба задовольна
вошла нука
и далёй
спала.

Dvije mlade snahe
nedugo nakon što su se udale
u jednu kuću
nisu ustajale
ujutro u četiri sata
kao drugi ljudi
nego su se sa svojim muževima
čak do pet sati
u krevetu istezale...
Svekrva ih je pustila
i ništa nije govorila
ali prva baka u susjedstvu
je to opazila
pa se digla
ujutro u četiri sata
i na ulici stazu pometala
da bi snahe osramotila
tako da ljudi vide
kad idu na njivu
kako je kod nje
staza pometena i čista
a kod susjeda
dvije snahe ljenčare
i staza je puna
napadalog lišća.

У НАШИМ ВАЛАЛЄ

U NAŠEM SELU

Мадістер напастовал
своїх людзох у валале
же би требали пестовац
свою мацеринску бешеду
але людзе ше однімали
бешедовали як знали
и цудзи слова
хасновали.

Učitelj je dosađivao
svojim ljudima u selu
kako trebaju njegovati
i čuvati
materinji jezik
ali ljudi su se optimali
pričali su kako su znali
i tuđe riječi
upotrebljavali.

У нашим аматерским
культурно-уметніцким дружтве
тайомнік цошка бридке гуторел
проців предсідателя
людзе гуторели
же ше повадзели
коло
карсцеля.

U našem amaterskom
kulturno-umjetničkom društvu
tajnik je nešto ružno pričao
protiv predsjednika
jer je imao
neke želje
ljudi su govorili
da su se posvadili
oko
fotelje.

У нашим валале
вирни свойого паноца вигнали
бо дознали
же дал одпущене од грихах
єдному чежкому гришнікови
хторого добре познали
а то вирних людзох
барз нагнівало
и прето паноца вигнали
так же ше становел
аж при владикови
а потым людзе од владики
другого паноца
гледали.

U našem selu
vjernici su svojega župnika istjerali
jer su doznali
da je dao odrješenje od grijeha
jednom teškom grješniku
kojega su dobro poznavali
a to je vjernike
jako naljutilo
i zato su župnika istjerali
tako da se zaustavio
čak kod biskupa
a poslije toga
vjernici su od biskupa
tražili drugog župnika
koji bi bio bolji
i ljudima po volji.

**ДАКЕДИ ИШОЛ СУШЕД
ДО СУШЕДА**

**NEKADA JE IŠAO SUSJED
KOD SUSJEDA**

Огребло на пойдзе
ардзавело
людзе не знали
зач служело.

Češagija na tavanu
zahrđala
i ljudi su se čudili
čemu je služila
ta sprava.

Балегаре на дильове
роздумовали
яки то були
красни часи
кед дильвом преходзели
коні и крави
та було балеги
за правиц кульки
и котуляц их
до дзири
до милей волї
а тераз
шерцо да це заболї
людзе коні поклали
а трактори дильови
преорали.

Dva su balegara
na poljskome puteljku
tugovala
i starih se dobrih vremena
sjećala
kad je na puteljcima bilo
konja i krava
i balege do mile volje
pa si mogao praviti kuglice
i kotrljati ih u rupu...
bilo je tada živjeti bolje
a sada
srce da te zaboli
ljudi su konje poklali
a traktori su puteljke
razrovali.

Ощербела ше шекера
хтора велі древа звалела
и вельо пенежи заробела
а тераз
газда умар
син купел моторну пилу
а вона у күце
ардзавела.

Otupjela je sjekira
koja je mnoga stabla srušila
i mnogo novaca zaradila
a sada
gazda je umro
sin je kupio motornu pilu
a ona je u kutu
hrđala.

Дакеди ишол сушед до сушеда
вечарами
людзе ше сходзели
на прадкох
та бешедовали
як то дакеди було
и цо би могло буц
кед би було
дакус картали
попили
и зашпивали
жени предли
и ткали
дзивком
за придани
а нেшка
ніхто нікого не треба
вечарами
людзе капурки
позамикали
и пред телевизор
полегали
та патра койцо
шицко шором
хто ше до кого залюбел
на другим концу швета
и кого гангстере у авту
оганяли
и зоз пиштоля на нъго
штреляли
авта ше у огню
превращали
а людзе патрели
и з тима упечаткамі

Nekada je išao susjed kod susjeda
večerima
ljudi bi se sastajali
na prelima
i pričali
kako je to nekada bilo
i kako bi moglo biti
kada bi bilo
malo su kartali
popili
i zapjevali
a žene su prele
i tkale
djevojkama miraz
spremale
a danas
nitko nikoga ne treba
večerima
ljudi su kapije
pozaključavali
i pred televizore
polijegali
pa gledaju svašta
sve redom
tko se u koga zaljubio
na drugom kraju svijeta
i koga su gangsteri u autu
jurili
i proganjali
pištoljem na njega
pucali
automobili su se u vatri
prevrtali
a ljudi su gledali

заспали
кед були мали
мацери им скорей спаня
шпивали
и приповедки
приповедали
а тераз им шпива
технология
вечарами
и кед дакому
задуркаш на облак
вечарами
пси брешу на дворе
ягда би це розтаргали
а чловек отвори облак
и пита ше цо ци треба
чи ше не стало
даяке нєщесце
або ши пияни
кед дуркаш сущедови на облак
вечарами
а людзе би патрели телевизор
и спали
виртуални комуникаций
у швеце
завладали.

i s takvim dojmovima
zaspali
kad su bili mali
majke su im prije spavanja
pjevale
i pripovijetke pričale
a danas im pjeva
tehnologija
večerima
i kada nekome
pokucaš na prozor
večerima
psi laju na dvorištu
kao da bi te rastrgali
a susjed otvorí prozor
i pita te što si trebao
nije li se dogodila
neka nesreća
ili si pijan
kad kucaš susjedu na prozor
večerima
a ljudi bi gledali televizor
i spaval
virtualnom komunikacijom
komunicirali.

Не думал сом
же так будзе
же валал остане
а пойду людзе
та не будзе
ані людзох
ані валала
шицко преходзи
а любов остава
и писня
на валале
недошпивана.

Nisam mislio
da će tako biti
da će selo ostati
a da će otići ljudi
pa neće biti
niti ljudi
niti sela
sve prolazi
a ljubav ostaje
pjesma
na selu
više se ne pjeva.

**ПРИШЛА ШМЕРЦ
НА МОЙО ДЗВЕРИ**

**DOŠLA JE SMRT
NA MOJA VRATA**

Пришла шмерц на мойо дзвери
и я ю замодлел най ше обраци
най ми да ище дакус часу
док постанем добри
аж вец
най ше враци.

Došla je smrt na moja vrata
i ja sam je zamolio da se okrene
neka mi dade još malo vremena
a onda neka dođe po mene.

Можебуц же зме могли
прежиц живот у цихосци
у глїбини шерца свойого
та кед вигнїю нашо косци
пахац пах квеца небесного.

Možda smo mogli
proživjeti život u tišini
u dubini srca svoga
pa kada istrunu naše kosti
mirisati miris cvijeća nebeskoga.

Мой Бог ме часто гу себе вола
але я не знам
чи сом достойни шицкого того
и дябол ме часто гу себе вола
и обецзу ми велї богатства
кед зохабим Бога
и прилапим його.

Moj Bog me često sebi zove
ali ja ne znam
jesam li vrijedan svega toga
i đavo me često sebi zove
i nudi mi blaga mnoga
ako izdam Gospodina
Boga svoga.

Кед це шмерц побочка до чола
ти не сцекай од ней бо вона це люби
и вона це вола
най однеше твойо болї гу твоїм предком
най це побочкаю до чола.

Kada te smrt poljubi u čelo
ti nemoj bježati jer ona te voli
ona je došla po tvoje tijelo
da odnese sa sobom tvoje boli

У Раю
ангели красну писню шпиваю
у Раю
пахн€ квеце
душом хтори у смроду жили
на тим
швеце.

U Raju
anđeli lijepu pjesmu pjevaju
u Raju
u mirisu i cvijetu
uživaju duše
koje su
u smradu živjele
na ovome svijetu.

О авторови

Томислав Мишир народзени у Вуковаре 9. фебруара 1944. року. Основну школу и гімназию закончел у Вуковаре, Медыцински факултет и специализацию педиятриї закончел у Загребе. Робел як педиятер неонатолог у породзилішту КБЦ у Осиеку. Тераз є у пензії.

По нешка на горватским язику видати му збирка письмох „Кентаур“ (1991-92), роман-драма „Астрална проекция“ (1996), збирка поезиј „На приходу Вуковару“ (1997), „Хроніка єдного Вуковару“ (2004), „Пияц у Вуковаре - вашар у Нуштру“ (2006), „Нови часи у Вуковаре“ (2007), „Карчми у Вуковаре“ (2008), „У час дохтора Орвошија“ (2011).

На руским язику вишли му збирки поезиј „Красни часи“ (2009), „Кед швичка догорює“ (2012), „Стара Европа ше похорела“ (2016) и тераз му виходзи збирка поезиј „Швет хотри нестава“.

Bilješka o autoru

Tomislav Mišir rođen je u Vukovaru 9. 2. 1944. godine. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Vukovaru, Medicinski fakultet i specijalizaciju iz pedijatrije u Zagrebu. Radio je kao pedijatar neonatolog u rodilištu KBC-a Osijek. Sada je u mirovini.

Do danas je izdao na hrvatskome jeziku zbirku pjesama „Kentaур“ (1991. – 92, roman -dramu „Astralna projekcija“ (1996.), zbirku pjesama „Na prilazu Vukovaru (1997.), „Kronika jednog Vukovara“ (2004.), „Tržnica u Vukovaru- vašar u Nuštru“ (2006.), „Novo doba u Vukovaru“ (2007.), „Krčme u Vukovaru“ (2006.), „U vrijeme doktora Orvošija“ (2011.).

Na rusinskom jeziku izdao je zbirke pjesama „Lijepa vremena“ (2009.) i „Kad svijeća dogorijeva“ (2012.), „Stara Europa se razboljela“ (2016.) a sada izlazi pjesnička zbirka „Svijet koji nestaje“.

РЕЦЕНЗИЯ

„Швет хтори нестава“

Автор Томислав Мишир як прави ренесансни чловек успишно у живоце зединял три любови: медицину, поезию и етнологию. Тиж так зоз вельким заносом опробовал ше у рижних кніжковных жанрох, а писал на двох язикох, по руски и горватски збогацуюци так обидва национални кніжковносци.

„Швет хтори нестава“ двоязична збирка поезиї, лепше поведзене писньох у прози. З правом ю баргей можеме тримац за бешеду, як за писню пре доминантни наративни вириўкі. Поет описане поцискує до другого плану.

У наслове збирки, хтора ма 14 циклуси, обачуе ше биполярносць людскага живота, живота у хторым можеме выбераць, а на нас лежи терха одлуки. У согласносці зоз гуманистичними принципами автор дзвига фундаметални людски вредносци: роботу, заєдніцтво, почитоване наглашующи радосць. Поет опити зоз животом, слави живот занёздзбуюци його цми бок.

Разположене лирскага субекта мене ше през циклуси: од смутно-носталгичнага приволованя безбріжнага дзецинства, прэйг критичных и саркастично офарбеных стихох у хторых става проців безрозумносци войни и дегуманизаціі сучаснага швета, по філозофско-религіозны мотывы у хторых контэмплусе о шмерцах.

У збирки, заш лём, можеме пренайсць и гумористичны элементы хтори ше одноша на обычну каждоднёвосць, що потвердзую циклуси „Ест хлопох хтори любя тлости жени“, „У задруги“ хтори бешедую о людских слабосцях.

Даёдны писні би зоз правом могли буць часць дзецинской кніжковносці дзекующи своёй музикальносці и єдностав-

RECENZIJA

„Svijet koji nestaje il' svijet koji ostaje”

Autor Tomislav Mišir poput pravog renesansnog čovjeka uspješno je u svom životu spojio tri velike ljubavi: medicinu, poeziju i etnologiju. Isto tako, s velikim žarom okušao se u raznim književnim žanrovima, a pisao je na dvama jezicima: na rusinskom i hrvatskom, obogaćujući tako obje nacionalne književnosti.

„Svijet koji nestaje il' svijet koji ostaje” dvojezična je zbirka pjesama, bolje rečeno pjesama u prozi. S pravom je više možemo smatrati govorenjem, nego pjevanjem zbog dominantnih narativnih pasaža. Deskripciju pjesnik potiskuje u drugi plan.

U samom naslovu zbirke, koja se sastoji od 14 ciklusa, vidljiva je antiteza koja zorno dočarava bipolarnost ljudskog života, života u kojem uvijek možemo birati, a na nama leži teret odluke. U skladu s humanističkim načelima autor promiče temeljne ljudske vrijednosti: rad, zajedništvo i poštovanje stavljajući naglasak na radost. Pjesnik je opijen životom, slavi život zanemarujući njegovu tamnu stranu.

Raspoloženje lirskog subjekta mijenja se tijekom ciklusa: od sjetno-nostalgičnog prizivanja bezbržnog svijeta djetinjstva, preko kritičkih i sarkastično obojenih stihova u kojima ustaje protiv bezumla rata i dehumanizacije suvremenog svijeta do filozofsko-religioznih dijelova u kojima kontemplira o smrti.

U zbirci, pak, možemo pronaći i humoristične elemente koji se tiču obične svakodnevice, što potvrđuju ciklusi „Ima muškaraca koji vole debele žene”, „U zadruzi”, koja govori o sitnim ljudskim slabostima.

Pojedine pjesme mogле bi, s pravom, postati sastavnim dijelom dječje književnosti zahvaljujući svojoj muzikalnosti i jednostavnosti, primjerice „Gazdarica je išla hraniti svinje”, „Kad je moja sestrica bila mala”.

носци, на приклад „Газдиня ишла кармиц швині“, „Кед моя шестричка була мала“.

Писня у хторей поет досягує уметніцьку дозретосць у кождым случаю писня „Дражки дзецинства“. У ней ёсеніновски бануе за дзецинством находзаци потіху у здогадованьох хтори найвекше духовне богатство.

Як цо евидэнтне, збирка и тематично и просторно вязана за авторово дзецинство, за Петровцы. Тоты писні у сущносци миниатурни слики живота звичайнаго малого человека, лепшэ поведзене анегдоты у хторых преплещены правдивы и фиктивны збуваня, то слики фамелиярнаго живота рускаго валалу и хторым ше робело, умерало, любовало и шніло. Централне место у тих здогадованьох на прешли живот ма авторов дідо од хторога нашлідзел животни принципы хтори з правом можеме наволац ренесансніма. Бо, поет ше у кождым стиху виражує оптимистично, активистично, гармонично. Спрам того, сущносць же би человек жил у складзе зоз шветом и самим собу.

Фундаментални мотывы тей збирки ерос и танатос (любов и шмерц) хтори зоз фобосом (страхом) творя три основни мотывы шветовай литературы.

Цо ше дотика страху, його нет у тих писньох бо ше наш человек не бої. Не бої ше ані живота, ані шмерци. Идзе ей вочи з виру до Бога и Мацери Божей. Бо наш человек таки, люби и роби. Роби зоз писню хтора го провадзи на немирных животных драгох. А на концу оставаю лем здогадования зоз хторых черпаме моц за дальше путоване. Источасно то и идеине поручене хторе автор посила читательней публики.

Нина Салатович, проф.
(на руски преложела Вера Павлович, проф.)

Ciklus u kojemu autor doseže umjetničku zrelost svakako je ciklus „Staze djetinjstva”. U njemu jesenjinovski žali za izgubljenim svijetom djetinjstva pronalazeći utjehu u sjećanjima koja su naše najveće duhovno blago.

Kao što je evidentno, zbirka je tematski i prostorno vezana uz autorovo djetinjstvo, uz Petrovce. Te su pjesme zapravo minijaturne slike života običnog malog čovjeka, bolje rečeno anegdote u kojima se isprepliću stvarni i fiktivni događaji; slike su to obiteljskog života pitomog rusinskega sela u kojemu se rađalo, umiralo, ašikovalo i sanjalo. Centralno mjesto u tim sjećanjima na minuli život pripada autorovu djedu od kojega je baštinio životni svjetonazor koji možemo s pravom nazvati i renesansnim. Naime, pjesnik u svakom stihu zagovara optimizam, aktivizam i harmoniju. Dakle, bit je da je čovjek u skladu sa svijetom i sa samim sobom.

Temeljni motivi zbirke su: eros i thanatos (ljubav i smrt) koji uz phobos (strah) čine tri temeljna motiva svjetske literature.

Što se straha tiče, njega nema u ovim pjesmama jer se naš čovjek ne boji. Ne boji se ni života niti smrti. Njoj ide hrabro u susret vjerujući u Boga i Gospu. Jer takav je naš čovjek: voli i radi. Radi uz pjesmu koja je njegova pratiteljica na turbulentnim stazama života. Na kraju, ostaju nam samo uspomene iz kojih crpimo snagu za daljnje putovanje. To je ujedno i idejna poruka koju autor odašilje čitateljskoj publici.

Nina Salatović, prof.

Биография рецензентки

Нина Салатович народзена у Вінковцах, 18. януара 1968. року. Основну школу „Іван Горан Ковачич“ закончела у родних Вінковцах, штредню школу ЕУШЦ „Браца Рибар“ тиж у Вінковцах, пасле чого упісую і дипломує на Педагогійним факультету у Осиеку, напрям югославістики.

Робела як наставніца горватського язика у ОШ „Степана Цврковича“ у Старих Мікановцах, у Технічній школі у Вінковцах, а тераз є занята у Гімназії Вуковар у Вуковаре.

Ніна Салатович авторка численних кратких драмських формах хтори приріхтує зоз школлярами з нагоди ріжніх програмах, ментор є численним талантованім поетом на змаганьох у РГ, а тиж так написала і удачну рецензію на руско-горватську збирку поезій „Немирни погляд“ рускій поетесі Любіци Гаргай.

Ніна Салатович живе у Вінковцах.

Biografija recenzentice

Nina Salatović rođena je u Vinkovcima 18. siječnja 1968. godine. Osnovnu školu „Ivan Goran Kovačić“ i srednju školu EUŠC „Braća Ribar“ završavila je u rodnim Vinkovcima, nakon čega je upisala i diplomirala jugoslavistiku na Pedagoškom fakultetu u Osijeku.

Radila je kao nastavnica Hrvatskoga jezika u OŠ „Stjepan Cvrković“ u Starim Mikanovcima, u Tehničkoj školi u Vinkovcima, a sada je zaposlena u Gimnaziji Vukovar u Vukovaru.

Nina Saltović autorica je brojnih kratkih dramskih formi koje piše i priprema s učenicima u različitim prigodama. Mentorica je brojnim darovitim pjesnicima na natjecanjima u RH, a autorica je i jedne uspješne recenzije za rusnsko-hrvatsku zbirku poezije „Nemirni pogled“ rusinske poetese Ljubice Harhaj.

Nina Salatović živi u Vinkovcima.

Ирина Гарди Ковачевич

ОД ГАГІОГРАФІЇ ПО БАНАЛІЇ

Випатра же нашо животи, аж кед дозрею, приношели пло-
ди нашого дзецинства у креативней кошарки з котрой ше
сипу и котуляю, попод ноги, пред очми, през думки котри
нє лем же не прею але якош, як стареєме, оживию и претво-
рюю ше до пацеркох у фарбох яки зме их запаметали на зоз
воздбудзенъом дожитих валалских кирбайох, на котрих зме
спознавали на ёдним месце шицку ширину человеческой
природы. Так и Томислав Мишир виписує свойо найнов-
ши кніжки Красни часи (2012), Кед швичка догорює (2012)
и Стара Европа ше похорела (2016), шицки три автентичны
шведоченя, з найвекшай часци популистично етнографс-
кого, а з часци ироничного характеру.

Непрерывно ше чиряци до памяткох, як цо то робя людзе
на прагу старосци, кед чловек о дожитим раздумує як да-
яки біблійни мудрець, дзекеди имітируюци запаметаных
старых людзох котри йому преношeli животни мудросци,
а дзекеди аж рушаюци ше по оштрей граніцы медзи поучну
глосу и анегдоту, зна туту оштру граніцу прекроциц и спад-
нуц до баналносци валалских плеткох.

Мишир хаснүе, а дзекеди и злохаснүе тото богатство котре у
себе зачувал. Охрану од тих падох ма у статусу дзецка котри
у себе затримал, подцагуюци виразно або допуштуюци най
ше то подрозумює, же вон лем преноши, приповеда о тим
як тото дзецко у нім видзело и цо видзело. Часто нас схоп-
но заводзаци – ніби я то лем так, а у сущносци вон здумано
одкрыва велі чловечески прикмети, манипулативни, але и
добродійни харктеры, нерозлучну животну мишаніну до-
бра и зла, сирову и нелітеризовану. Кед напушує ракурс
дзецка, вецка ше поставя до позицii припатрача, дзекеди
критичара, а скоро вше з ироничного и дистанцированого,

Irina Hardi Kovačević

OD HAGOGRAFIJE DO BANALNOSTI

Izgleda da su naši životi tek kad dozriju donosili plodove našega djetinjstva i kreativnoj košarici iz koje se prosipaju i kostrljaju pod noge, pred oči, kroz misli koje ne samo da ne venu, već se sa starenjem oživljavaju i pretvaraju se u perlice u bojama koje smo zapamtili na uzbudljivim seoskim kirvajima, na kojima smo na jednom mjestu spoznavali cjelokupnu širinu ljudske prirode. Tako i Tomislav Mišir ispisuje svoje najnovije knjige – Lijepa vremena (2012.), Kad svijeća dogorijeva (2012.) i Stara Europa se razboljela (2016.), sve tri su autentične svjedodžbe u najvećoj mjeri populističko etnografskoga, a dijelom ironičnoga karaktera.

Zaranjajući neprestano u sjećanja, kako to ljudi čine na pragu starosti kad čovjek o doživljenom razmišlja kao neki biblijski mudrac povremeno imitirajući upamćene stare ljude koji su mu prenosili životne mudrosti, a povremeno kreće se i oštrom granicom između poučne glose i anegdote, znajući prijeći tu oštru crtu pada u banalnosti soeskih ogovaranja.

Mišir rabi, a ponekada zlorabi ono bogatstvo koje je sačuvao u sebi. Obranu od tih padova ima u statusu djeteta koje je u sebi zadržao, jasno naglašavajući ili dopuštajući da se to podrazumijeva da on samo prenosi, pripovijeda o tome kako je to dijete u njemu vidjelo i što je vidjelo. Često nas sposobno zavodeći – kako to je on samo tako, a u biti on smišljeno otkriva brojne ljudske odlike, manipulacijske, ali dobrodušne karaktere, nedjeljivu životnu mješavinu dobra i zla, sirovu i neliterarnu. Kada napušta obličeje djeteta, tada se postavlja u poziciju promatrača, povremeno i kritičara, a gotovo uvijek s ironične distance izdvaja ili uopćava svoje kratke prikaze koje je namjerno složio u stihove kako bi ih tobože poetizirao, ali uz odjek romantike kojim u biti kradomice pripovijeda o Rusinima, de-

видвоює чи пообщує свойо кратки прикази котри нароком поскладал до стихох, же би их ніби поетизовал, цо ма цинь романтики, а хтори уствари крадучки приповедки о Русна-цох, детерминовани зоз язиком котри нє тельо у вокабула-ру, ал€ баржей по своей гномской форми здабе на архаич-ну руску бешеду. Ширше патраци, ситуаций описаны у тих стихованих причтох, ту бешеда о паметаню людзох чийо животи омежени зоз невигодніма животніма условиями малого стредку, малей заєднїци у кождим смыслу, котри ше од ніх нє знали як, або и нє мали дзеки, ошл€бодзиц...

Тримаючи ше безпечносци визури недефинованей опред-зеленоносци у кождай описаней ситуациї, Мишир нам викла-да тово цо у його авторской кошарки и, кед зме уж спом-ли параболу кирбая, премишує кажди предмет на способ схопного спреводзкоша з кулькамі под шкатулкамі зоз ширкох, та гоч думаме спочатку кед почнє же знаме яки будзе конец, аж нам и не вше ясне яку нам то слику направел пред очми, як у газардним бависку „тераз ме видзиш, тераз ме нє видзиш“...

Пишучи свойо стихи – вислови же би визуално здабали на стихи, вон ше нє стара же би им дал и други поетски при-мети. Ридки рими, ритем и ище ридши стилски елемен-ти поэзії, випатраю цалком случайни, нє видно же би ше усиловал пренайсц их и реализовац, практично су видлїви намислом описаней визії. Нє обаваючи ше же буду здабац на лог'орею и же його твори читач зоз пестованим смаком за литературу нє прилапи як авторску, Мишир витворює свою оригиналносц хтору чежко повториц бо є жридлова нательо же дакеди випатра же то призначки особи способ-ней завесц и незверлівого читача. Йому ше представя же ше уж як одроснута особа полна зоз животним искусством сце oddлужиц свойому дзецинству, валалу, роду, на способ котри чежко мож вредновац и меновац, ал€ є функціонал-ни. И то, як видзиме, уж на штварти завод кед повторює

terminiran ne toliko jezikom i vokabularom, već više svojom gnomskom formom koja podsjeća na stari rusinski govor. Šire gledajući situacije opisane u tim stihovnim poučnim pričama, riječ je o sjećanju ljudi čiji su životi omeđeni nepovoljnim životnim uvjetima male sredine, male zajednice u svakom smislu koji se od njih nisu znali kako osloboditi ili nisu imali volje osloboditi se...

Držeći se sigurnosti privida nedefinirane opredijeljenosti u svakoj situaciji, Mišir nam izlaže ono što je u njegovoj autorskoj košarici, a kad smo već spomenuli parabolu kirvaja, svaki predmet premješta poput vještog prevaranta s kuglicama pod kutijicama šibica i unatoč tome što na početku vjerujemo da znamo kakav će biti kraj, nije nam uvijek jasno kakvu nam je sliku napravio pred očima, kao u hazardnoj igri „sad me vidiš, sad me ne vidiš“...

Pišući svoje stihove – izraze koji vizualno liče na stihove, ne trudi se dati im poetska odličja. Rime su rijetke, ritam još rjeđi, stilski elementi poezije djeluju posve slučajni, ne vidi se njegov trud u njihovu pronalaženju i ostvarivanju, praktično su vidljivi smislom opisane vizije... Ne plašeći se da će mu stihovi ličiti na besmisleno brbljanje i da će njegova djela čitati čitatelj s njegovanim literarnim ukusom koji ih neće prihvatiti kao autorske, Mišir ostvaruje svoju autorskú originalnost kakvu je teško ponoviti jer je toliko izvorna da se ponekada čini kako je to odlika osobe sposobne zavesti i nepovjerljivoga čitatelja. Predstavlja mu se kao već odrasla osoba puna životnoga iskustva koja se želi odužiti svojemu djetinjstvu, selu, rodu na način koji je teško imenovati i vrednovati je, ali je funkcionalan. I to, kako vidimo, već četvrti put ponavlja krug tema i način njihove obrade, u biti unoseći uvijek nešto novo.

Bez sumnje, nakon Lijepih vremena, Kad svijeća dogorijeva, Stara Europa se razboljela i u ovom rukopisu Svijet koji nestaje Miširovo pjesništvo realizira se kao oda starome načinu života koji je bio pun teškoća i devijacija, ali u elementarnom sjećanju

и круг темох и способ їх обробку, а у сущносци уруцує вше дацо нове.

Без сумніву, после Красних часох, Кед швичка догорює, Стара Европа ше похорела, и тот рукопис Швет хтори нестава, Миширово шпиване реализує як оду старому способу живота, котри бул полни з чежкосцями и девіяціямі, але у сентиментальним здогадованю якош гуманши, на истей струни чий звук препозна кажди читач скорейших трох кніжкох. Можебуц єдну пригварку, же ше нам видзи же на тот завод, заш лем, поведло би ше, його обсервациі дакедишнього живота остали баржей у прешлосци и у руралносци у одношенню на скорейши, окреме остатней дзе местами споминани и историйни, европски, шеветово и соціялни проблеми чловечества.

Кед же ест у тим рукопису даяки мотивски преширена то іздзе, як уж поведзене од гагіографских моментах, як у старых причтох котри нас уча християнскому моралу, о владикови котрому криво же ше викарови, а не йому указала Пречиста, о спокуси вирніка пред нечистым и подобне. Ознова ше враца на негативни характерни риси (шицко сцели и шицко страцели) чи анегдоты яки у кождым валале ест, кед жена не препозна мужа по свадазби бо по загради ходзи у старых шматох... На тей линії и други анегдотски списаня (картарош ше спросци зависносци не кед го прекартаю, але кед го олемаю). Ест ту и прави мали почесци мирному животу: пред ораньом ше клекнє и помодлі, а вец ше оре шпиваюци або кед ше зоз жену ведно на концу место до посцелі легнє до гроба...

Шорую ше таки поуки з народней мудросци: спознане болю дзецка же кед бежи за фурkadлом (метафора нереальнай визій) та ше пошпоци, же бабу не мож спревесць бо ё уж вельораз поспрэведана, же нас на крижных драгах чекаю босорки як спокуси хлопа при заспаней жени... Даҳто люби тлусты жени и ма свойо причини, як и тоти жени цо любя

nekako je bio humaniji, na istoj struni čiji će zvuk prepoznati citatelj prijašnje tri knjige. Možda s jednim prigovorom, kako nam se čini da su ovog puta, reklo bi se njegove opservacije nekadašnjega života ostale više u prošlosti i ruralnosti u odnosu na prijašnja djela, osobito u posljednjem gdje su mjestimice spominjani i povijesni, europski, svjetski i socijalni problemi čovječanstva.

Ako u ovome rukopisu ima motivskih proširivanja, ona se odnose, kako je već rečeno na hagiografske momente, kao u stariim parabolama koje nas uče kršćanskom moralu, o biskupu kojem je krivo što se vikaru, a ne njemu ukazala Gospa, o kušnji vjernika pred nečastivim i slično. Ponovno se vraća na negativne karakterne osobine (sve su htjeli i sve su izgubili) ili na anegdote kojih ima u svakome selu, kad žena nakon svadbe ne prepozna muža jer po bašći hoda u staroj odjeći...Na toj liniji su i drugi anegdotski zapisi (kartaš se oslobađa ovisnosti kad sve prokarta ili ga prebiju).

Ima tu i pravih malih počasti mirnomu životu: uoči oranja klekne se i pomoli, a onda se ore pjevajući, ili kad se sa ženom na koncu umjesto u postelju liježe do groba...

Redaju se takve pouke iz narodne mudrosti: spoznaja dječje boli koje trči za igračkom koju okreće vjetar (metafora nerealne vizije) i sappleće se, kako baku ne možeš prevariti jer je već puno puta prevarena, kako nas na križanjima čekaju vještice kao kušnje muškarca kraj uspavane žene...Netko voli debele žene i ima svoje razloge kao i one žene koje vole trbonje. Za svakoga je Bog stvorio nekoga. Ružno se priča tiko, a pobožno glasno kako bi se svojom pobožnošću pohvalilo, zna to naš narod, ali ipak griješi poput one starice koja je ujutro pred kućom rano pomela, a onda otišla leći samo da bi susjedine snahe bile ogovaranе...

Mišir se nije zaustavio samo na mudrostima, već bi se reklo isto toliko bavi se i glupostima: ogovara se lijepa djevojka, iz sela se protjera i svećenik kad griješi. On s nostalgijom (koja često probija iz njegovih riječi) pripovijeda kako se nekada živjelo,

брухатих хлопох. За каждого Бог створел дакого. Бридке ше приповеда поцихи, а побожне гласно же би ше зоз свою побожносцу похвалело, зна то наш народ але заш лем гриши, як и тата баба цо пред свою хижу вчас позаметала, а вец легла лем же би сущедово нёвести були огваряни...

Мишир ше не застановел лем на мудросцох, але поведло би ше голем исто тельо и на глупосцох: огваря ше красну дзивку, од'жене ше и паноца з валалу кед гриши. Вон з носталгию (котра частво вибива з його словох) приповеда як ше дакеди ишло сущед до сущеда, а тераз ніхто нікому не треба цо общешветова категория одцудзеносци. И гоч вери же у раю пахнє квеце и душом котри у смроду жили на тим швеце, вон заш лем шпива свою оду животу: Кед би Бога не було кому бизме дзековали за тоту красоту у животу.

Най заключиме: найновша кніжка Томислава Мишира нас не несподзивала, вона лем штварти том того цо розпочал пред осем роками и очивисно, вон ище вельо койцо зна о живоце и о нас Руснацох и людзох вообще... Приповедаюци нам о тим вельо нам одкрива и тото цо ми през живот назбериали, лем зме не знали шицко пописац...

susjed je išao susjedu, a sada nitko nikome ne treba što je opća svjetska kategorija otuđenosti. I makar vjeruje da cvijeće u raju miriši i dušama koje su živjele u smradu na ovome svijetu, on ipak pjeva svoju odu životu: kad Boga ne bi bilo, kome bi smo zahvaljivali za tu ljepotu življenja.

Zaključimo: najnovija knjiga Tomislava Mišira nije nas iznenadila, ona je samo četvrti tom onoga što je započeo prije osam godina i očito on još puno toga zna o životu, o nama Rusinima i ljudima općenito... Pripovijedajući o tome otkriva nam puno toga što smo kroz život nakupili i sami, ali nismo znali sve po-pisati...

(na hrvatski jezik prevela Vera Pavlović, prof.)

Биография рецензентки Ирины Гарди Ковачевич
Ирина Гарди Ковачевич, новинарка, писателька, литературна критичарка и прекладателька, народзена 17. септембра 1944. року у Руским Керестуре. На Філозофскім факультету у Новым Садзе дипломовала 1974. року югославянскую литературу. У новинах „Руске слово“ робела як новинарка, ушорйовала и литературни додаток „Литературне слово“, була помоцніца и главна и одвічательна редакторка младежскага часописа МАК. За главну и одвічательну редакторку новинах „Руске слово“ менована є 1983. року. У маю 1987. преходзі робиць до новинах „Дневник“ дзе була редакторка рубрикі за культуру, а по пенсіоноване шлебодна репортерка. Ёден мандат була членіца Главнаго одбору Союзу новинарах Югославії, а два мандаты предсідателька Дружтва новинарах Войводини.

Авторка ёсць кніжкох: „На длані заренко“, писні, 1969; „Тисяч радосци“, писні за дзеци 1976; „Безмена ява“, писні, 1980; „Бависка“, писні за дзеци, 1984; „Куцик мудросци“, писні за дзеци, 1987; „Єднозложност“, писні, 2004; „Дванац сказкі“, проза за дзеци, 2007; „Небо над Керестуром“, 2012; „Галов“, 2015; 2015; Котульки и гомбульки, 2016; Заглавкі у лавки, 2019. Написала и документарну радио драму, штири монодрамы и два дуодрамы.

Обявела понад двасто приказы, рецензіі и анализи литературных ділох, або цалих опусох руских авторох и культурных зяўеньгох. Найвекша часць з тих работах вошла до кніжкі котру видало „Руске слово“ з нагоды 70 роках ёй живота, под назву „Галов“, 2015. року.

Од припізнаньго котры достала найзначнейши „Іскри культуры“, Културно-просвітній заедніцы Войводини, „Златне пирко“, Дружтва новинарах Войводини и Медзинародна награда за руску литературу „Александер Духнович“.

Жиє и роби у Новым Садзе.

Biografija recenzentice Irine Hardi Kovačević

Irina (djevojačko Hardi) Kovačević rođena je 17. rujna 1944. godine u Ruskom Krsturu. Na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu diplomirala je 1974. godine jugoslavensku književnost. U novinama na rusinskom jeziku „Ruske slovo“ radila je kao novinarka, uređivala je književni dodatak „Literurne slovo“, bila je glavna i odgovorna urednica omladinskog časopisa MAK. Za glavnu i odgovornu urednicu tjednika „Ruske slovo“ imenovana je 1983. U svibnju 1987. prelazi u list „Dnevnik“ gdje je bila urednica kulture, a do umirovljenja slobodna reporterka. Jedan mandat bila je članica Glavnog odbora Saveza novinara Jugoslavije, a dva mandata predsjednica Društva novinara Vojvodine. Autorica je knjiga: „Zrno na dlanu“, pjesme, 1969., „Tisuću radosti“, pjesme za djecu, 1976., „Bezimena stvarnost“, pjesme 1980., „Igre, pjesme za djecu“, 1984., „Kutak mudrosti“, pjesme za djecu 1987., „Jednosložnost“, pjesme, 2004. godine, „Dvanaest bajki“, proza za djecu, 2007., „Nebo iznad Krstura“, narealistička proza, 2012. Na srpskom jeziku objavila je zbirku pripovjedaka u izdanju Narodne knjižnice Novi Sad „Bajke“, 2009. godine. Napisala je i dokumentarnu radiodramu, četiri monodrame i dvije duodrame.

Pjesme su joj prevođene na srpski, slovenski, makedonski, talijanski, mađarski, slovački, albanski i rumunjski jezik. Prepjevala je s makedonskog na rusinski jezik „Antologiju makedonske poezije“.

Objavila je preko dvije stotine prikaza, recenzija i analiza književnih djela ili cijelih opusa rusinskih autora ili pojave, od kojih je većina obuhvaćena u knjizi izašloj povodom 70 godina njenog života, pod nazivom „Mreža“, 2014.

Od priznanja najznačajnije su „Iskre kulture“, Kulturno prosvjetne zajednice Vojvodine, „Zlatno pero“ Društva novinara Vojvodine i Međunarodna nagrada za rusinsku književnost „Aleksandar Duhnović“.

Živi i radi u Novom Sadu.

Слово редактора

Швет хтори нёстава або швет хтори остава

У двоязичнай руско-горватскай збирки поезії „Швет хтори нёстава“ Томислав Мишир читателя водзи по носталгичнай дражки дзецинства, амбієнтальну вязани за руски валал зоз початку 20. століття якого сам запаметал и якого ми описали.

През штернац циклуси автор описує валал пред Першу шветову войну, одход свойого діда до войни и його враџане, здогадованя на фронт и други збуваня хтори человека одредзую занавше. Тот швет указани документовано, носталгично и автентично, и гоч у нім ест декаденциї, зашше годни препознац традицийни вредносци од радосци гу животу по осаменосц сучасного человека хторому одняти добросушедски одношения пре напредоване технології.

Наш валалчань живот жиє керемпуховски з логику шмиху през слизи бо ше „жиц муши“... Писні жридлово настали на руским языку, а сам автор их прешиповал на горватски язык.

Автор нас враца до швета хтори исновал, а можебуц же исновал лем у мрийох зоз початку 20. століття. У тим швецешицко було иншаке и спрам мири человека. Не знаме чи наисце даєден владика щипал древа нємоцней бабочки, алє знаме же би то було дацо цо гуманистично прилапліве, як у снох. У тим швеце людзе ище мали пайташох и родзину, сущед ишол гу сущедови, швет валала бул престрани и у нім же вешелело, алє и смутковало.

Теди вредзели други морални вредносци, жени ше чували же би не пришли на подли глас, верело ше и до босоркох, и материялно ше жило чежше як тераз у 21. столітію, алє человек ше не чувствовал осамено бо капурка була отворена, дзвери незамкнуты, а нешка ше и без капурки муши

Riječ urednika

Svijet koji nestaje ili svijet koji ostaje

U dvojezičnoj rusinsko –hrvatskoj zbirci poezije „Svijet koji nestaje“ Tomislav Mišir čitatelja vodi nostalgičnom stazom djetinjstva, prostorno se vezujući za rusinsko selo s početka 20. stoljeća kakvo je zapamtilo i kakvo su mu opisali.

Kroz XIV. ciklusa autor opisuje selo uoči Prvoga svjetskog rata, odlazak njegovog djeda u rat i njegov povratak, sjećanja na front i druge muke koje čovjeka određuju za sva vremena. Taj svijet je dokumentirano, nostalgično i autentično prikazan, iako u njemu ima dekadencije, ipak se mogu prepoznati tradicionalne vrijednosti od radovanja životu do osamljenosti suvremenoga čovjeka kojemu su uskraćeni dobrosusjedski odnosi zbog napretka tehnologije.

Naš seljak živот живи keremphovski s logikom smijeha kroz suze jer se „živjeti mora“... Pjesme su izvorno nastale na rusinskom jeziku, a sam autor ih je prepjevao na hrvatski jezik.

Autor nas vraća u svijet koji je postojao, a možda je bio samo dio mašteta na početku dvadesetoga stoljeća. U tom svijetu sve je bilo drugačije i prema mjeri čovjeka. Ne znamo je li zbilja neki biskup nacijepao drva nemoćnoj baki, ali znamo da bi to bilo nešto humanistički prihvatljivo, kao u snovima. U tome svijetu ljudi su imali prijatelje i rodbinu, susjed je išao susjedu, svijet sela bio je prostran i u njemu se veselilo, ali i tugovalo.

Vrijedile su tada druge moralne vrijednosti, žene su se čuvale da ne dođu na zao glas, vjerovalo se u vještice i živjelo se materijalno teže nego sada u dvadeset prvom stoljeću, ali čovjek nije bio osamljen, nije osjećao osamljenost jer je kapija bila otvorena, vrata nezaključana, a danas se i bez kapije moraš najaviti susjedima. Zbirka završava pjesnikovim oprاشtanjem od svijeta iz kojega odlazi.

наявиц сущедом. Збирка закончую зоз поетовим одпитованьем од швета зоз хторого одходзі.

Тот швет хтори нестава остава у паметаню нашого автома и людзох традицийных вредносцох хторых, нажаль, тиж так ёст вше меней у наших местах.

Вера Павлович, проф.

To je svijet koji nestaje i ostaje u sjećanju našega autora i ljudi tradicionalnih vrijednosti kojih je na žalost sve manje u našim mjestima.

Vera Pavlović, prof.

SADRŽAJ – ЗМИСТ

I.

ВЛАДИКА НАЩИПАЛ ДРЕВА BISKUP JE NACIJEPAO DRVA

1. Владика нащипал древа – Biskup je nacijepao drva 8-9
2. Преходзел по драже Христос – Prolazio je ulicom Isus .10-11
3. Владика знал – Biskup je znao. 12-13
4. Кед Нечисти видзел – Kad je Nečastivi vidio 14-15
5. Видзели то паноцove – Vidjeli su to svećenici. 16-17
6. До владичества – U biskupiju 18-19

II.

КЕД ШНЇГ ЗАКРИЕ ПОЛЯ KAD JE SNIJEG POKRIO POLJA I ŠUME

1. Кед шнїг закрил поля и леси
– Kad je snijeg pokrio polja i šume. 22-23
2. Мой дїдо войовал – Moj djed je ratovao 24-25
3. Мой дїдо приповедал – Moj djed je pričao 26-27
4. Дзивче дало легиньови заруцовачку
– Djevojka je dala momku 28-29
5. Кед ше мой дїдо оженел – Kad se moj djed oženio 30-31
6. После Першай шветовей войны
– Poslije Prvog svjetskog rata. 32-33
7. Кед ше моя баба одала – Kad se moja baka udala. 34-35
8. Кед мой дїдо бул млади и худобни
– Kad je moj djed bio mlad i siromašan 36-37
9. Єден чловек вше трацел на картох
– Jeden čovjek je uviјek 38-39
10. Дїдо му розтолковал – Djed mu je rastumačio 40-41
11. Мой дїдо знал кеди умре
– Moj djed je znao kada će umrijeti 42-43
12. Мой дїдо веџей не шпи – Moj djed više ne spava. 44-45
13. Я верим же мой дїдо нешка у Раю
– Ja vjerujem da je moj djed danas u Raju. 46-47

III.

КЕД МОЯ ШЕСТРИЧКА БУЛА МАЛА KAD JE MOJA SESTRICA BILA MALA

1. Кед моя шестричка була мала
– Kad je moja sestrica bila mala 50-51
2. Кед моя шестричка – Kad je moja sestrica. 54-55

IV.

ДЗЕЦКО НА КИРБАЮ КУПЕЛО ФУРКАДЛО DIJETE JE NA KIRBAJU KUPILO IGRAČKU U OBLIKU VJETRENJAČE NA ŠTAPU

1. Дзецко на кирбаю – Dijete je na kirbaju 58-59
2. Хлапци обрацали – Dječaci su okretali 60-61
3. Дзеци пробовали – Djeca su pokušala 62-63
4. Бавел сом на мали ғоли – Igrao sam na male golove . . 64-65

V.

НА КРИЖНЕЙ ДРАГИ NA RASKRIŽJU

1. На крижней драги – Na raskrižju. 68-69
2. Од ёдней газдинї – Od jedne gazdarice 70-71
3. За тоту жену ше приповедало – Za tu ženu se pričalo. . 72-73
4. Ёдна жена – Jedna žena 76-77
5. Нашо стари гуторели – Naši stari su govorili 78-79

VI.

ДРАЖКИ ДЗЕЦИНСТВА STAZE DJETINJSTVA

1. У глухих ноцох – U gluhim noćima 82-83
2. Познал сом людзох – Poznavao sam ljude. 84-85
3. Мойо думки – Moje misli 86-87
4. Дідо учел унука орац – Djed je učio unuka orati 88-89
5. Мотички од парачого плуга
– Motičice od paraćeg pluga 90-91

6. Розцаговали зме галов – Vukli smo mrežu preko bare. 92-93
7. Кобула осталела – Kobila je ostarjela. 94-95

VII.

ЕСТ ХЛОПОХ ХТОРИ ЛЮБЯ ТЛУСТИ ЖЕНИ ИМА МУШКАРАЦА КОЈИ ВОЛЕ ДЕБЕЛЕ ЖЕНЕ

1. Ест хлопох – Postoje muškarci 98-99
2. Ест жени – Ima žena 100-101
3. Жена загрубла – Žena je ostala u drugom stanju . . . 102-103

VIII.

ГАЗДИНЯ ИШЛА КАРМИЦ ШВИНЇ GAZDARICA JE IŠLA HRANITI SVINJE

1. Газдиня ишла кармиц швинї
– Gazdarica je išla hraniti svinje 106-107
2. Патканьови було барз жаль
– Štakoru je bilo jako žao 108-109
3. Шицки патканї у сущедстве
– Svi štakori u susjedstvu 110-111
4. Роздумовал паткань о своїм живоце
– Razmišljaо je štakor o svome životu 112-113
5. Була яр – Bilo je proljeće 114-115
6. Винчал их стари груби гад
– Vjenčala ih je stara debela zmija 116-117

IX.

У ЗАДРУГИ U ZADRUZI

1. Чловек хтори бул задлужени
– Čovjek koji je bio zadužen 120-121
2. У пастухарнї – U konjušnici. 122-123
3. Бул єден вайчак – Bio je jedan ždrijebac. 124-125

X.

ОБЛЄСНА ДЗИВКА UMILJATA DJEVOJKA

1. Облесна дзивка – Umiljata djevojka 128-129
2. Любел сцискац дзивки у танцу
– Volio je stiskati cure u plesu 130-131
3. Кед танцовал зоз дзивками
– Kad je plesao s djevojkama 132-133
4. Облапел ю и пошептал ёй – Zagrljo ju je 134-135
5. Бизовно же ёй нє пошептал
– Sigurno joj nije šaputao 136-137
6. Кед би ше ёй питали – Da su nju pitali. 138-139
7. Кед остал и ошкнтивел
– Kad je ostario i ošepavio 140-141
8. Преходзели по дворе – Prolazili su dvorištem 142-143

XI.

ЄДНА КРАСНА ДЗИВКА БЛЯДА У ТВАРИ JEDNA LIJEGA DJEVOJKA BLIJEDA U LICU

1. Єдна красна дзивка – Jedna lijepa djevojka 146-147
2. Дзивка ишла гладна до церкви
– Djevojka je išla gladna u crkvu 148-149
3. Тоту дзивку видзели – Tu djevojku su vidjeli 150-151
4. Дзивка ше одпитовала – Kćerka se oprashtala 152-153
5. Два млади нєвести – Dvije mlade snahe. 154-155

XII.

У НАШИМ ВАЛАЛЕ U NAŠEM SELU

1. Мадистер напастовал – Učitelj je dosadivao 158-159
2. У нашим аматерским – U našem amaterskom 160-161
3. У нашим валале – U našem selu 162-163

XIII.

ДАКЕДИ ИШОЛ СУШЕД ДО СУШЕДА НЕКАДА ЈЕ ИШАО СУСЈЕД КОД СУСЈЕДА

1. Огребло на пойдзе – Češagija na tavanu. 166-167
2. Балегаре на дильове – Dva su balegara 168-169
3. Ощербела ше шекера – Otupjela je sjekira 170-171
4. Дакеди ишол сушед до сушеда
– Nekada je išao susjed kod susjeda 172-173
5. Не думал сом – Nisam mislio 176-177

XIV.

ПРИШЛА ШМЕРЦ НА МОЙО ДЗВЕРИ ДОШЛА ЈЕ СМРТ НА МОЈА ВРАТА

1. Пришла шмерц на мойо дзвери
– Došla je smrt na moja vrata. 180-181
2. Можебуц же зме могли – Možda smo mogli 182-183
3. Мой Бог ме часто гу себе вола
– Moj Bog me često sebi zove. 184-185
4. Кед це шмерц побочка до чола
– Kada te smrt poljubi u čelo 186-187
5. У Раю – U Raju 188-189

- О авторови – Bilješka o autoru 190-191
Рецензия – „Швет хтори нестава“ 192
Recenzija – „Svijet koji nestaje il' svijet koji ostaje“ 193
Биография рецензентки – Biografija recenzentice 196-197
Ирина Гарди Ковачевич – Од гагиографиј по баналиј 198
Irina Hardi Kovačević – Od hagografije do banalnosti. 199
Биография рецензентки Ирини Гарди Ковачевичовей 206
Biografija recenzentice Irine Hardi Kovačević 207
Слово редактора
– Швет хтори нестава або швет хтори остава 208
Riječ urednika
– Svijet koji nestaje ili svijet koji ostaje 209

unutarnje korice
(prazno)

stroje ludowe Galicyi i Bukowiny.
Volkstrachten aus Galizien und Bukowina.

Serie XIV., Nro. 1403. — Ledoren & Popper, Praha — Rycinie kolorowane.

Rusinka — Ruthenin